

Боярин А. А.,
студентка IV курсу
Інститут журналістики
Київського університету імені Бориса Грінченка
aaboaiarun.gi15@kubg.edu.ua

Boiaryn Anastasiia,
Students of the 4nd Year,
Institute of Journalism
of Borys Grinchenko Kyiv University
aaboaiarun.gi15@kubg.edu.ua

УДК 007: 304: 02 [070] (477)

DOI: 10.28925/2524-2644.2018.6.4

МЕДІА-СЕРЕДОВИЩЕ СУЧАСНОЇ БІБЛІОТЕКИ

MEDIA ENVIRONMENT OF MODERN LIBRARY

Анотація. Актуальність теми дослідження полягає в тому, що медіа-середовище сучасної бібліотеки є багатограним, а розширення власного медіа-простору дає можливість бібліотеці стати центром життя громади та залучити молодь, в тому числі й через нові медіа.

Метою дослідження є вивчення та аналіз медіа-середовища бібліотек України, перспективи розвитку елементів журналістської діяльності в сучасній бібліотеці та необхідність впровадження нових форм комунікації в інформаційному суспільстві.

Завданнями дослідження визначено: аналіз джерельної бази з теми дослідження; дослідження медіа-середовища українських бібліотек шляхом анкетування працівників бібліотечної сфери; розроблення проекту та запис радіо-інтерв'ю «Медіа-простір сучасної бібліотеки» з представниками бібліотек Києва.

За допомогою методів джерелознавчого аналізу, контент-аналізу сайтів установ, узагальнення, а також методом соціокомунікації проведено анкетування та досліджено медіа-середовище бібліотек України, їх взаємодію зі ЗМІ та новими медіа.

Медіа-простір сучасної бібліотеки – це доволі широка тема, яку можна вивчати з різних позицій. Бібліотечна робота поступово відходить від стандартного обслуговування лише в межах книгозбірні та починає активно опановувати нові медіа. Тому в своїй роботі вона часто використовує сучасні методи комунікації з користувачем, як то web-сайти та соціальні мережі.

У дослідженні з'ясовано, що ефективність присутності бібліотеки в нових медіа залежить від мети та завдань самої книгозбірні, розширення її медіа-простору та потреби залучення нових читачів. Визначено, що на популярність сторінок у соціальних медіа та зростання кількості читачів впливає періодичність оновлення повідомлень та створення власного медіа-продукту.

Ключові слова: медіа-середовище, нові медіа, засоби масової інформації, засоби масової комунікації, соціальні медіа, бібліотека, користувач, медіа-простір.

Abstract. The scientific work is devoted to the investigation of the modern library media space and its interaction with mass media.

The relevance of the research topic is that the media environment of the modern library is multifaceted, and the expansion of its own media space makes it possible for the library to become the center of community life and to attract young people through new media as well.

The purpose of the research is to study and analyze the media environment of libraries in Ukraine, the prospects for the development of elements of journalistic activity in the modern library and the need for new forms of communication in the information society.

The objectives of the research are: analysis of the source base on the topic of research; study of the media environment of Ukrainian libraries by questioning the library staff; development of the project and recording of the radio interview "Media space of the modern library" with representatives of Kyiv libraries.

Using the methods of source study analysis, content analysis of institutional websites, generalization and socio-communication, the questionnaire survey was conducted, the media environment of Ukrainian libraries and their interaction with mass media and new media were investigated.

The media space of the modern library is a complicated and sufficiently voluminous topic. Library workers gradually depart from providing a standard service within the library stack only and begin to examine a new media actively. Modern readers need to find information and to orient in the information space quickly enough, so the library has to

© Боярин А. А., 2018

be able to help them in this. Therefore, in its work, library workers actively use modern methods of communicating with users, such as websites and social networks.

The research found out that the effectiveness of the library's presence in new media depends on the goals and tasks of the library itself, the expansion of its media space and the need to attract new users. The author declares that the frequency of updating of the posts and creating of the unique media product affects the popularity of the pages in social media and increases the number of audience.

Keywords: media environment, new media, mass media, social media, library, user, media space.

Вступ. Комп'ютеризація суспільства у XXI ст. створює підґрунтя для стрімкого розвитку усіх галузей людської діяльності. Змінюється й комунікаційна діяльність бібліотек, які прагнуть бути сучасними та зайняти належне місце в інформаційному секторі. Варто зазначити, що роль та функції бібліотеки в медіа-середовищі постійно розширюються. Сучасні книгозбірні прагнуть перетворитися на інформаційні центри, що об'єднують громади та забезпечують їх якісним продуктом. Одним із нових видів такої діяльності бібліотеки є впровадження в її роботу основ журналістики та PR, як перспективи стати центром життя громади та залучення молоді. І хоча цей вид діяльності був притаманний бібліотекам і раніше, однак з розвитком нових медіа він набуває популярності. Саме цим і зумовлена *аутуальність теми* дослідження.

Мета дослідження – вивчити та порівняти медіа-середовище вітчизняних бібліотек, розглянути перспективи розвитку елементів журналістської діяльності в сучасній бібліотеці та наочно підтвердити таку необхідність у сучасному інформаційному суспільстві.

Для досягнення поставленої мети сформульовано такі завдання:

- проаналізувати джерельну базу з теми дослідження;
- вивчити взаємодію українських книгозбірень із ЗМК шляхом анкетування працівників бібліотечної сфери;
- порівняти взаємодію бібліотек України з новими медіа та традиційними ЗМІ;
- розробити проект та записати радіо-інтерв'ю «Медіа-простір сучасної бібліотеки» з представниками бібліотек Києва.

Об'єкт дослідження – медіа-середовище сучасної бібліотеки.

Предмет дослідження – опанування медіа-простором бібліотеками України.

На основі ґрунтового аналізу зарубіжного та вітчизняного досвіду досліджено медіа-простір українських бібліотек та їх співпрацю із засобами масової комунікації. Розроблено та втілено радіо-проект «Медіа-простір сучасної бібліотеки». Запропоновано та реалізовано практичні рекомендації щодо тематичного і змістового наповнення сторінок у соціальних мережах бібліотек.

Огляд літератури і попередніх досліджень. Аналізуючи праці зарубіжних і вітчизняних науковців стає зрозумілим, що медіа-середовище як соціокультурне явище досліджувалося ще з середини ХХ ст., однак у процесі розвитку воно набуло до певної міри нового змісту. Вивченням медіа-простору та процесів становлення інформаційного суспільства займаються такі провідні сучасні науковці: Д. Белл [1], Р. Дебре [2], Н. Луман [3], М. Маклюен [4], А. Д. Урсул [5], А. Турен [6], Ю. Хабермас [7] та ін. Вони започаткували різні наукові напрями та кожен зі своєї позиції дали визначення тих чи тих явищ сучасного соціуму. Інформатизація, що нині заповонила всі сфери суспільного життя, знайшла відображення і в процесах перетворення медіа-простору довкола нас.

Переосмислення медіа-простору бібліотек та важливої їх ролі у становленні інформаційного суспільства знайшло відображення в працях провідних українських науковців: О. В. Воскобойнікової-Гузевої [8], В. М. Горového [9], І. О. Давидової [10], О. Ю. Мар'їної [11], К. В. Лобузїної [12] та ін. Зроблені згаданими вченими важливі наукові висновки було взято до уваги для з'ясування специфіки співпраці бібліотек з новими медіа. У монографії О. Ю. Мар'їної «Бібліотека в цифровому просторі» здійснено теоретичне обґрунтування концепції розвитку бібліотек в сучасному медіа-середовищі [13]. Автором охарактеризовано нову модель медіа-простору бібліотеки, що передбачає її активну участь у соціальних комунікаціях та виступити посередником у суспільних інформаційних процесах. О. В. Воскобойніковою-Гузевою висунуто ідею, що сучасна бібліотека здатна стати інформаційним флагманом у період глобального розвитку суспільства, однак, здатна зберегти і свої традиційні культурні функції [14].

Методи дослідження. Вирішення поставлених завдань здійснювалося за допомогою загальнонаукових методів дослідження: аналізу, порівняння, узагальнення, аналітичного та соціокомунікаційного. На основі ґрунтового аналізу вітчизняного досвіду досліджено медіа-простір бібліотек різних регіонів України та їх співпрацю із засобами масової комунікації. Розроблено та втілено радіо-проект «Медіа-простір сучасної бібліотеки». Основні положення, матеріали та результати дослідження можуть бути використанні для впровадження у бібліотечну діяльність та розширення співпраці з новими медіа й засобами масової

інформації, для залучення та реалізації освітнього і творчого потенціалу користувачів будь-якого віку за допомогою інноваційних технологій.

Результати й обговорення. Поняття «медіа», «мас-медіа» та «соціальні медіа» часто вживаються в дослідженнях медіа-середовища бібліотек, як їх невід'ємного складника. Сьогодні медіа можна розглядати також як динамічний елемент культури, що стрімко розвивається. Фахівці медійного середовища переконливо вказують на суспільне формування медійної культури, а способи взаємодії різних організацій з медійним середовищем відбувається за правилами та принципами, що постійно перебувають у процесі цих змін.

Стрімкий розвиток суспільства сприяє й розширенню власного медіа-середовища бібліотек та залученню нових користувачів, зокрема молоді, яка зорієнтована на використання сучасних інформаційних технологій. Саме тому на сайтах українських бібліотек все частіше можна побачити різноманітні матеріали та сервіси призначені для допомоги користувачеві під час вибору інформації, наприклад, функціонують електронні каталоги, віртуальні довідки, інтернет-путівники, тематичні колекції, списки рекомендованих творів, читацькі форуми тощо. Через сайти та сторінки у соціальних медіа бібліотека значно розширила роботу з користувачем та полегшила його вибір.

Інші види та форми бібліотечно-інформаційного обслуговування сприяють залученню нових відвідувачів та розширенню функцій сучасної бібліотеки. Тому нині усе частіше ми можемо зустріти книгозбірні в соціальних медіа, а дослідження ефективності та вироблення стратегії бібліотечного представництва у соціальних медіа є актуальними. Сьогодні науковці досліджуючи поняття «медіа-середовище» намагаються якомога точніше його пояснити. Адже, з одного боку, медіа-простір є об'єктом уваги соціологів, психологів, представників медіа, а з іншого медіа-сфера формує культурний та соціальний простори та має на них значний вплив. В Україні над вивченням цього поняття працюють: Т. М. Запорожець, О. І. Кепканова, О. В. Петрунько, О. Ю. Мар'їна. Ці та інші науковці досліджують локальний медіа-простір як об'єкт вивчення і функціонування медіа-контенту окремої сфери. Т. М. Запорожець розглядає інформаційний простір як основу масової комунікації, «у якому і завдяки якому виробляється, існує, циркулює, обертається інформація» [15]. Саме поняття медіа-середовище, за О. І. Кепкановою, складається з двох окремих понять, отже й має ознаки, по-перше, середовища, як «неодмінну конотацію впливу на тих, хто в ньому перебуває» [16], по-друге, певні ознаки, характерні медіа. Досліджуючи взаємодію бібліотек та нових медіа О. Ю. Мар'їна наголошує на необхідності розширення їх простору. За визначенням

дослідниці, «об'єктивним і неминучим стає перерозподіл функцій і ролей бібліотек у системі цифрових комунікацій та новітніх медіа» [11].

Активна співпраця книгозбірень з традиційними ЗМІ була в той час, коли бібліотека була найпопулярнішим зберігачем документних інформаційних ресурсів, де можна було отримати всю актуальну інформацію. Тож, допомогою бібліотекарів нерідко користувалися журналісти та теле-, радіо-ведучі, щоб описати певні події, підготувати матеріали до рубрик і бути інформаційно забезпеченими. Для поширення власного досвіду та обміну професійними знаннями в провідних бібліотеках одним з пріоритетних напрямів роботи завжди було створення фахових періодичних видань, які і сьогодні не втрачають своєї актуальності. Та понад 30 зарубіжних видань, з якими можна ознайомитись в українських бібліотеках. Ці видання, а також, закордонні та інтернет-видання містяться на сайті науково-методичного відділу Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого.

Зараз у бібліотечній діяльності нові медіа вже почали набувати популярності, а більшість співробітників сприймають це явище, як дієвий напрям розвитку бібліотеки. Світ змінюється і бібліотечне середовище молодшає, тож молодь активно використовують нові медіа у своїй роботі.

Бібліотеки щодень збільшують свою присутність в інформаційному середовищі, як у соціальних мережах, так і у ЗМІ. Ці напрацювання вже настільки ґрунтовні, що можна говорити про формування системи представлення бібліотек у медіа-просторі. Відповідно, і цей процес, і дослідження самого медіа-середовища, потребують детального аналізу. Дослідження поняття «медіа-середовище» ще тривають, а дослідники книгозбірень усе частіше звертають свою увагу на медіа-середовище сучасної бібліотеки. Адже, сучасна бібліотека має посісти провідне місце у формуванні суспільної культури споживання інформації за допомогою засобів масової комунікації.

Аналізуючи рівень присутності бібліотек в інтерактивному медіа-середовищі ми вивчаємо їх сторінки у соціальних мережах, звертаємо увагу на змістове наповнення цих сторінок та частоту їх оновлення.

Більшість українських бібліотек вже представлені у всесвітній мережі Internet, в тому числі і на нових медіа-платформах. Переважно бібліотеки зупиняються на певних формах комунікації – створюють бібліотечні сайти, блоги, форуми для професійної взаємодії тощо. Однак онлайн-ресурси, що мають призначення формувати взаємовигідне співробітництво з читачем, часто доволі одноманітні, мають уповільнену навігацію, а подача інформації скупа, а тому не цікава сучасному користувачеві. Деякі сайти бібліотек несвоєчасно оновлюють інформацію, використовують невдалі технологічні рішення налагодження інформаційно-ко-

мунікаційної взаємодії в медіа-середовищі, використовуючи кілька соціальних платформ не пов'язують власні веб-майданчики один з одним. Лише незначна кількість веб-проектів бібліотек передбачає діалог з користувачами і працює над налагодженням постійних комунікаційних зв'язків з учасниками інформаційного суспільства.

Питання опанування бібліотеками власним медіа-простором активно розглядається та вивчається науковцями бібліотечної сфери. Так, в Харкові було започатковано «Школу бібліотечного журналіста», що допомагає українським бібліотекарям опановувати медіа-сферу, набувати нових медіа-компетентностей, ставати медіа обізнаними. Для представників бібліотек постійно проводяться тематичні семінари, круглі столи, під час конференцій на обговорення виносять теми пов'язані з медіа.

Для дослідження медіа-простору бібліотек України (див. Табл. 1) було розроблено анкету «Взаємодія бібліотек із засобами масової інформації» та проведено онлайн-опитування, результати якого використані в дослідженні.

Таблиця 1.
Перелік бібліотек, досвід яких було вивчено

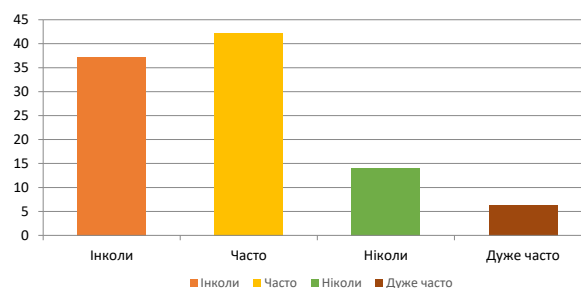
1	Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого (НБУ ім. Я. Мудрого)
2	КЗ «Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка» (ЧОУНБ ім. В. Г. Короленка)
3	Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва (ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва)
4	Закарпатської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Ф. Потушняка (ЗОУНБ ім. Ф. Потушняка)
5	Луганської обласної універсальної наукової бібліотеки імені О. М. Горького (у Старобільську) (ЛОУНБ ім. О. М. Горького)
6	Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки (РОУНБ)
7	Харківської обласної універсальної наукової бібліотеки (ХОУНБ)
8	Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. С. Грушевського (ООУНБ ім. М. С. Грушевського)
9	Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олеса Гончара (ХОУНБ ім. О. Гончара)
10	Миколаївської обласної універсальної наукової бібліотеки (МОУНБ)
11	Львівської обласної універсальної наукової бібліотеки (ЛОУНБ)

Під час дослідження ми використали дані, отримані за допомогою онлайн-анкетування, яке пройшли 78 співробітників з 34 бібліотек України. Відповіді представлені у діаграмах 1–3.

Одним з основних напрямів роботи бібліотеки в Internet є створення та ведення офіційних веб-сайтів. Зазвичай, веб-сайти бібліотеки мають схожий інтерфейс та подібні розділи: Про бібліотеку, Фонди бібліотеки, Інформація для читачів, Електронний каталог тощо. На сайтах більшості бібліотек є можливість

авторизуватися, щоб мати більше можливостей для роботи.

Діаграма 1.
Відповідь на питання: «Як часто у представників Вашої бібліотеки беруть інтерв'ю традиційні ЗМІ?»

Концептуально розроблений розділ «ЗМІ про нас» на сайті ЧОУНБ ім. В. Г. Короленка. Там містяться такі підрозділи: Друковані видання, Електронні ресурси, Бібліоефір. У підрозділі «Друковані видання» подано бібліографічні описи періодичних видань з інформацією про бібліотеку. Підрозділ «Електронні ресурси» містить посилання на електронні видання, статті та інші інтернет-ресурси з інформацією. «Бібліоефір» – зберігає відео-записи з репортажами про бібліотеку, інтерв'ю та іншими згадками.

На сайті ЗОУНБ ім. Ф. Потушняка змістовним є розділ «Публікації». У ньому розміщено інформацію про Закарпаття у художніх творах та на сторінках преси. Окремою вкладкою відкривається блог відділу художньої літератури на сторінках якого викладається інформація про книжкові виставки, свята та заходи. Також, містяться публікації зі сфери літератури та про нові надходження до бібліотеки. Інформація оновлюється часто.

Сайт ЛОУНБ ім. О. М. Горького більше схожий на блог. На сайті можна знайти багато матеріалів з медіа-грамотності для бібліотекарів та користувачів. Посилання на інтерв'ю, статті або інші згадки про бібліотеку окремим розділом не виділено, однак про це можна дізнатися, слідкуючи за новинами на сайті.

РОУНБ веде окремий бібліо-блог «Порадник читача», де співробітники бібліотеки радять прочитати літературні новинки або актуальні в певний період видання.

На сайті ХОУНБ розроблений інформаційний ресурс «Бібліотеки Харківської області», що знайомить з публічними бібліотеками регіону, їх діяльністю та досягненнями. Ресурс містить статистичні дані про бібліотеку, інформацію про адресу електронної пошти, блог, технічне забезпечення та можливість підключення до мережі Internet, тощо.

Співробітники ООУНБ ім. М. С. Грушевського також ведуть рубрику «Бібліотечний блог», що містить декілька цікавих користувачеві підрубрик.

На сайті МОУНБ посилання на інтерв'ю та статті, що пов'язані з бібліотекою можна знайти у розділі «Про нас пишуть», також опубліковані матеріали з медіа-грамотності: розділ «Медіа/Інтерактив» та статті з методичними рекомендаціями і звітом про проведені заходи з визначеної тематики. Основою розвитку медіа-грамотності в бібліотеці є програма «Вікно в Америку». Окремо ведуться блог «Книжковий континент» та бібліотечний форум.

Майже всі бібліотеки дають посилання на сайт Української бібліотечної Асоціації, з якою мають проєктну співпрацю. Деякі бібліотеки співпрацюють з Гете-інститутом та інформаційним центром «Вікно в Америку». У більшості бібліотек можна побачити посилання на ресурс «Бібліотека українського воїна». Також деякі бібліотеки провадять співпрацю з Міністерством Юстиції: у таких на сайті наявне посилання на проєкт «Я маю право!».

Та чи достатньо для залучення сучасного читача використовувати лише офіційний web-сайт? 92,3% опитаних нами відповіли, що недостатньо. Для розширення свого медіа-середовища сучасна бібліотека використовує й інші інформаційні ресурси.

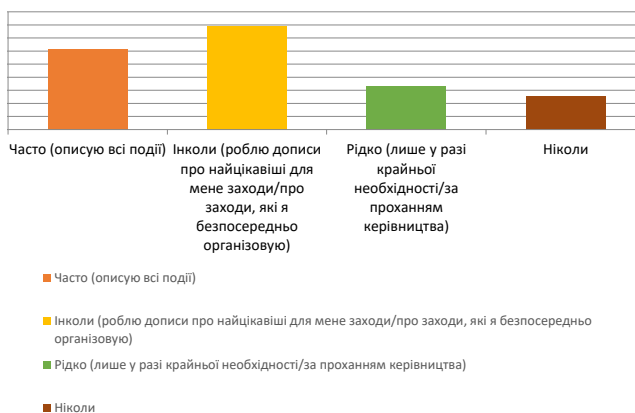
Всі розглянуті нами бібліотеки, окрім РОУНБ, мають сторінки в соціальній мережі Facebook. В середньому, бібліотеки мають від 500 до 1000 підписників. Найбільшу кількість підписників, серед названих бібліотек, має сторінка ООУНБ – 2268. Найменша кількість користувачів підписана на сторінку ХОУНБ – 504. На жаль, на платформі Facebook точну кількість дописів може бачити лише адміністратор сторінки. Тож можна прослідкувати лише частоту оновлення інформації та її популярність серед користувачів (через кількість вподобань постів). Дописи на сторінках додаються постійно – мінімум один на тиждень. Інформація, зазвичай, оновлюється часто та є актуальною. Але дописувачі сторінок бібліотек в мережі Facebook не дуже активні. В середньому, дописи набирають до 30 вподобань і майже не мають коментарів.

Якщо розглядати сторінки бібліотек на ресурсі Facebook як медіа-продукт, то така кількість дописувачів і невисока активність є замалою, але якщо брати до уваги, що цей напрям роботи для бібліотек відносно новий і тільки розвивається, а бібліотекарі невміло самостійно роблять перші кроки з просування своїх бібліотек на цьому ресурсі, то така кількість підписників є досить непоганою для статистичного звіту та подальшого розвитку бібліотеки.

Однак, чи достатньо офіційного повідомлення, бодай і на сторінках соціальних мереж для інформаційного посилення діяльності бібліотеки?

Проаналізувавши відповіді ми дійшли висновку, що більшість опитаних бібліотекарів вважають важливим поширення дописів про події бібліотеки на сторінці свого профілю.

Діаграма 2.
Відповідь на питання: «Як часто Ви пишете на власній сторінці про події, що відбуваються у Вашій бібліотеці?»

Також українські бібліотеки активно використовують соціальні медіа для інформування читачів про нові бібліотечні продукти й послуги – бібліографічні покажчики, книги, рекомендаційні бібліографічні списки, видання бібліотеки, бібліотечні блоги, дайджести галузевих інтернет-новин, добірки корисних порад і книжкових порадників, електронні бібліотеки, інформаційно-аналітичні випуски тощо. Бібліотеки можуть не обмежуватися окремими повідомленнями, а систематизувати їх.

Як і за допомогою web-сайтів, так і на сторінках у Facebook бібліотеки намагаються дотримуватися особливостей у спілкуванні зі своїми користувачами та залучати нових. Так, сторінка ЛОУНБ представлена форматом «КлубБук – абонемент», що має власну цікавинку – дарувати гарну книжку кожному сотому користувачеві.

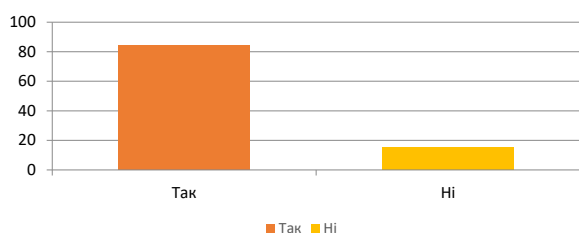
Соціальні мережі Twitter та Instagram досі не є достатньо популярними серед бібліотек України. Так профілі у соціальній мережі Instagram мають лише три, з досліджених нами, бібліотеки: ВОУНУБ ім. К. А. Тімірязєва, ЛОУНБ ім. О. М. Горького та ООУНБ. У середньому вони мають близько 500 читачів. Контент цих профілів переважно розважальний. Найпривабливіший вигляд має профіль ВОУНУБ ім. К. А. Тімірязєва. Сторінка сучасно оформлена, всі фото виконані в єдиному стилі, гарної якості. Більшість постів – рекомендація літератури.

Профілі на платформі Twitter мають більше бібліотечних установ, але кількість підписників на цих платформах не перевищує 400 читачів. Тому сторін-

ки оновлюються рідше, а публікації – переважно репости новин з Facebook.

Досліджуючи медіа-простір бібліотек України одним з питань, яке нас цікавило було: Чи вважаєте Ви, що публікація новин бібліотеки на особистих сторінках співробітників може залучити більше читачів до бібліотеки?

Діаграма 3.
Відповідь на питання: «Чи вважаєте Ви, що публікація новин бібліотеки на особистих сторінках співробітників може залучити більше читачів до бібліотеки?»

Отже, такі публікації допомагають поширити інформацію серед більшої кількості користувачів та залучити їх до бібліотеки. А представники різних бібліотек у переважній більшості вважають корисним розміщувати публікації про діяльність бібліотеки на власних сторінках у соціальних мережах та активно опановувати медіа-простір бібліотеки.

Під час роботи над дослідженням було проведено серію радіо-інтерв'ю на тему «Медіа-простір сучасної бібліотеки» зі співробітниками київських бібліотек про їх методи залучення користувачів і роботу з новими медіа. Ми прагнули створити портрет сучасного читача та з'ясувати, чим бібліотека може його зацікавити. Інтерв'юйовані поділилися своїми думками про те, чи допомагають соціальні мережі в роботі бібліотек. Провідний бібліотекар Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого Ганна Падалка розповіла про нові форми та засоби роботи з користувачами, зокрема поширення інформації про цікаві заходи через соціальні медіа [17]. Директор бібліотеки Київського університету імені Б. Грінченка Т. С. Опришко розповіла, що співробітники, які займаються соціальними мережами та веб-сайтом бібліотеки, на зв'язку з читачами навіть у неробочий час. Вони, зазвичай, одразу відповідають на запити, коментарі та постійно слідкують за роботою сторінки [18]. А співробітниця бібліотеки Національної музичної Академії імені П. І. Чайковського Оксана Кузьменко описала медіа-простір бібліотеки НМАУ та дала цікаві поради, які можуть стати в пригоді під час пошуку нових ідей для створення медіа-контенту бібліотеки [19].

Висновки. З розвитком технологій медіа-простір сучасної бібліотеки зазнає змін. Звичні стандарти обслуговування читачів втрачають актуальність. Бібліотечна робота виходить за межі книгозбірні. Важливу роль у процесі налагодження комунікації бібліотеки з потенційним читачем відіграють новітні медійні ресурси. Сучасному читачеві необхідно швидко знаходити інформацію та орієнтуватись в інформаційному просторі, а бібліотека здатна йому допомогти в цьому тільки за умови технологічної мобільності. Тому в своїй роботі вона активно використовує сучасні методи комунікації з користувачем: веб-сайти, соціальні мережі (Facebook, Instagram, Twitter) тощо.

За допомогою опитування нам вдалося з'ясувати низку важливих питань щодо розуміння бібліотечними працівниками потреби змін, їх готовності до налагодження співпраці з читачем за допомогою медіа-середовища, їх кваліфікаційній відповідності для роботи в нових умовах.

Проаналізовані нами веб-сайти бібліотек України та їх сторінки у соціальних мережах, вивчена тематика публікацій, характер мови дописів та методи залучення нових користувачів дали змогу з'ясувати, що ефективність присутності бібліотеки в нових медіа залежить від мети та завдань самої книгозбірні, розширення її медіа-простору та потреби залучення нових читачів. Визначено, що на популярність сторінок у соціальних медіа та зростання кількості читачів впливає періодичність оновлення повідомлень та створення власного медіа-продукту. В основу аналізу активності бібліотечних акаунтів у нових медіа ми заклали такі критерії, як присутність у соціальних мережах Facebook, Instagram та Twitter, загальна кількість читачів та їх активність під дописами, частота оновлюваності контенту. Активне використання нових медіа у своїй роботі дає можливість не лише інформувати про свою діяльність, а й залучати до бібліотек молодь.

Аналізуючи профілі у соціальних мережах українських бібліотек можна зробити висновок, що одним з важливих кроків в розширенні медіа-середовища сучасної бібліотеки є формування, виготовлення та реалізація власного сучасного контенту. А використання соціальних мереж у роботі бібліотеки, створення авторських дописів та підвищення активності працівників шляхом проходження тренінгів та курсів з медіа-грамотності є запорукою розвитку книгозбірні та залучення нових користувачів.

Подяки. Автор дослідження висловлює подяку науковому керівнику Тетяні Поліщук, старшому викладачу кафедри бібліотекознавства та інформології та Григорію Южді, керівнику Центру ефірного та цифрового радіомовлення Київського університету імені Бориса Грінченка за консультування під час проведення дослідження та підготовки статті до друку.

Список літератури

1. Белл Д. Социальные рамки информационного общества // Новая технократическая волна на Западе. Москва : Прогресс, 1986. С. 330–342.
2. Дебрэ Р. Введение в медиологию [пер. с фр.]. Практис, 2010.
3. Луман Н. Реальность масс-медиа [пер. с нем. А. Ю. Антоновского]. Москва : Практис, 2005. 256 с.
4. McLuhan M. *Understanding Media: The Extensions of Man*. New York : McGraw Hill, 1964 с.
5. Урсул А. Д. Информатизация общества: Введение в социальную информатику. Москва : Акад. обществ. наук, 1990.
6. Турен А. Возвращение человека действующего. Очерк социологии. Москва : Научный мир, 1998. 206 с.
7. Хабермас Юрген. Комунікативна дія і дискурс — дві форми повсякденної комунікації // Ситниченко Л. Першоджерела комунікативної філософії. Київ : Либідь, 1996. С. 84–90.
8. Воскобойнікова-Гузева О. В. Інформаційна діяльність як пріоритетний напрям функціонування бібліотечно-інформаційної сфери XXI ст. // Наук. праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. Вип. 38. Київ, 2013. С. 18–36.
9. Горовий В. Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс / наук. ред. Л. А. Дубровіна ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2010. 360 с.
10. Давидова І. Соціально-комунікаційна теорія бібліотечної діяльності: становлення та шляхи розвитку // Бібліотечний вісник. 2014. № 6. С. 8–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2014_6_4.
11. Мар'яна Е. Ю. Библиотека в современном медиа-пространстве: технологии и стратегии развития // Короленківські читання 2013. «Бібліотеки, музеї, архіви у медіа-просторі регіону» : матер. XVI Міжнарод. наук.-практ. конф., м. Харків, 24 жовт. 2013 р. У 2 ч. Ч. 1 / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; [уклад. Н. І. Капустіна ; редкол.: В. Д. Ракитянська (голова) та ін.]. Харків, 2014. С. 64–68. URL: <http://ru.calameo.com/read/0006329455b486b8dc951>.
12. Лобузін К. В. Онлайн-бібліотечні послуги: нові підходи та технології // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2011. № 4. С. 30–35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2011_4_6.
13. Мар'яна О. Ю. Бібліотека в цифровому просторі: монографія / Харків. держ. акад. культури. Харків : ХДАК, 2017. 326 с.
14. Воскобойнікова-Гузева О. В. Модернізаційна стратегія розвитку вітчизняної бібліотечно-інформаційної сфери // Бібл. вісн. 2012. № 5. С. 8–19.
15. Запорожець Т. М. Медійний простір як середовище зародження інфолюдини. URL: http://ippo.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=2180&Itemid=41.
16. Кепканова О. І. Вплив медіасередовища на формування дитини // Психолог. № 7. 2012. URL: http://ippo.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=2461&Itemid=278.
17. Інтерв'ю з Анною Падалкою — бібліотекарем Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого. 2018. URL: <https://www.facebook.com/anastasia.boiaryn/videos/pcb.2003625809723023/2003611103057827/?type=3&theater>.

boyaryn/videos/pcb.2003625809723023/2003611103057827/?type=3&theater.

18. Інтерв'ю з Тетяною Сергієвною Опришко — директором бібліотеки Київського університету імені Бориса Грінченка. 2018. URL: <https://www.facebook.com/anastasia.boiaryn/videos/pcb.2003625809723023/2003611796391091/?type=3&theater>.

19. Інтерв'ю з Оксаною Кузьменко — співробітником бібліотеки Національної музичної Академії ім. П. І. Чайковського. 2018. URL: <https://www.facebook.com/anastasia.boiaryn/videos/pcb.2003625809723023/2003611659724438/?type=3&theater>.

References

1. Bell, D. (1986), "Social framework of information society", *Novaja Tehnokraticeskaja Volna na Zapade [New Technocratic Wave in the West]*, Progress, Moscow, p. 330–342.
2. Debray, R. (2010), *Introduction to Mediology*, Praxis, 368 p.
3. Luhmann, N. (2005), *The Reality of the Mass Media*, Praxis, Moscow, 256 p.
4. McLuhan, M. (1964), *Understanding Media: The Extensions of Man*, McGraw Hill, N. Y., 318 p.
5. Ursul, A. D. (1990), *Informatization of Society: Introduction to Social Informatics*, Akad. Obshhestv. Nauk, Moscow, 190 p.
6. Turen, A. (1998), *Return of the Person in Action, Essay on Sociology*, Nauchnyj mir, Moscow, 206 p.
7. Habermas J. (1996), "Communicative action and discourse — two forms of everyday communication", in Sitnichenko, L. (Ed.), *The Primary Source of Communicative Philosophy*, Lybid, Kyiv, pp. 84–90.
8. Voskoboynikova-Huzeyeva, O. V. (2013), "Information activity as a priority direction of functioning of the library and information sphere of the XXI century", *Naukovi Pratsi Natsionalnoi Biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho [Scientific Works of the National V. I. Vernadskyi Library of Ukraine]*, no. 38, Kyiv, pp. 18–36.
9. Horovyi, V. (2010), *Social Information Communications, Their Content and Resource*, NAS of Ukraine, Nat. b-ka of Ukraine im. V. I. Vernadskyi, Kyiv, 360 p.
10. Davydova, I. (2014), "Social and communication theory of library activity: formation and ways of development", *Biblioteknyi Visnyk [Library Bulletin]*, № 6, pp. 8–12, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2014_6_4.
11. Maryina, E. Yu. (2013), "Library in the modern media space: technologies and development strategies", *Proceedings of the XVI International Scientific and Practical Conference "Korolenko Readings 2013. "Libraries, Museums, Archives in the Media Space of the Region", 24 October 2013, in 2 Parts, Kharkiv State Scientific V. H. Korolenko Library, Part 1*, Kharkiv, pp. 64–68, available at: <http://ru.calameo.com/read/0006329455b486b8dc951>.
12. Lobuzina, K. V. (2011), "Online library services: new approaches and technologies", *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia [Library Science. Documentary Science. Informology]*, no. 4, pp. 30–35, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2011_4_6.
13. Maryina, O. Yu. (2017), *Library in Digital Space: a Monograph*, Kharkiv State Academy of Culture, KhDAC, Kharkiv, 326 p.

14. Voskoboynikova-Huzyeva, O. V. (2012), "Modernization strategy of development of national library and information sphere", *Bibliotechnyi Visnyk [Library Bulletin]*, no. 5, pp. 8–19.
15. Zaporozhets, T. M., "Media space as an environment of origin of infohuman", available at: http://ippo.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=2180&temid=41.
16. Кепканова, О.І. (2012), "Influence of media environment on formation of a child", *Psykholoh [Psychologist]*, № 7, available at: http://ippo.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=2461&Itemid=278.
17. Facebook (2018), "Interview with Anna Padalka – a librarian of the National Library of Ukraine named after Yaroslav the Wise", available at: <https://www.facebook.com/anastasia.boaryn/videos/pcb.2003625809723023/2003611103057827/?type=3&theater>.
18. Facebook (2018), "Interview with Tetiana Serhiivna Opryshko – the Director of the Library of Borys Grinchenko Kyiv University", available at: <https://www.facebook.com/anastasia.boaryn/videos/pcb.2003625809723023/2003611796391091/?type=3&theater>.
19. Facebook (2018), "Interview with Oksana Kuzmenko – an employee of the Library of the National Music Academy named after P.I. Tchaikovsky", available at: <https://www.facebook.com/anastasia.boaryn/videos/pcb.2003625809723023/2003611659724438/?type=3&theater>.

Подано до редакції 27. 09. 2018 р.

Боярин А. А., студентка
Института журналистики
Киевского университета имени Бориса Гринченко

МЕДИАСРЕДА СОВРЕМЕННОЙ БИБЛИОТЕКИ

Аннотация. Актуальность темы исследования заключается в том, что медиасреда современной библиотеки является многогранным понятием, а расширение собственного медиапространства дает возможность библиотеке стать центром жизни общества и привлечь молодежь, в том числе и через новые медиа.

Целью исследования является изучение и анализ медиасреды библиотек Украины, перспективы развития элементов журналистской деятельности в современной библиотеке и необходимость новых форм коммуникации в информационном обществе.

Задачами исследования определены: анализ источников исследования данной темы; изучение медиасреды украинских книгохранилищ путем анкетирования работников библиотечной сферы; разработка проекта и запись радио-интервью «Медиа-пространство современной библиотеки» с представителями библиотек Киева.

С помощью методов источниковедческого анализа, контент-анализа сайтов учреждений, обобщения, а также методом социокommunikации проведено анкетирование и исследована медиасреда библиотек Украины, их взаимодействие со СМИ и новыми медиа.

Медиапространство современной библиотеки – это сложная и достаточно объемная тема. Библиотечная работа постепенно отходит от стандартного обслуживания только в пределах библиотеки и начинает активно осваивать новые медиа. Поэтому в своей работе она активно использует современные методы коммуникации с пользователем, такие, как веб-сайты и социальные сети.

В исследовании установлено, что эффективность присутствия библиотеки в новых медиа зависит от целей и задач самой библиотеки, расширения ее медиапространства и необходимости привлечения новых читателей. Определено, что на популярность страниц в социальных медиа и рост количества читателей влияет периодичность обновления сообщений и создание собственного медиaproдукта.

Ключевые слова: медиасреда, новые медиа, средства массовой информации, средства массовой коммуникации, социальные медиа, библиотека, пользователь, медиапространство.